

Dosarul nr. 2ra-63/21

Prima instanță: Judecătoria Orhei sediul Rezina (jud. L. Tetiu)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Panov, L. Pruteanu, I. Țurcan)

DECIZIE

31 martie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Dumitru Mardari
Mariana Pitic
Ala Cobăneanu

examinând recursul declarat de Tatiana Cupcea, reprezentată de avocatul Petru Bălănel

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Tatianeii Cupcea, reprezentată de avocatul Petru Bălănel împotriva lui Iurie Burlacu cu privire la încasarea împrumutului și a cheltuielilor de judecată

împotriva deciziei din 9 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admis apelul declarat de Iurie Burlacu, casată integral hotărârea din 3 octombrie 2019 a Judecătoria Orhei sediul Rezina și pronunțată o nouă hotărâre, prin care acțiunea a fost respinsă

constată:

La 13 iunie 2019, Tatiana Cupcea, reprezentată de avocatul Petru Bălănel a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Iurie Burlacu cu privire la încasarea împrumutului și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a invocat că la 1 octombrie 2018, a încheiat cu Iurie Burlacu contractul de împrumut nr. 3572, autentificat de către notarul public Nina Țonu, în temeiul căruia a împrumutat lui Iurie Burlacu un împrumut în valoare de 8 500 de euro (echivalentul a sumei de 165 133 de lei), care urma a fi rambursat până la 15 mai 2019.

La 23 ianuarie 2019, în temeiul contractului de împrumut menționat, a primit de la pârât suma de 1 500 de euro.

A comunicat că din motive necunoscute pârâtul a început să se eschiveze de la onorarea obligațiilor contractuale asumate, ceea ce a generat întârzieri de plată, fiind astfel formată o datorie restantă de 7 000 de euro.

Astfel, în scopul soluționării amiabile a litigiului, a notificat debitorul privind achitarea datoriei și obligația acestuia de a rambursa împrumutul și consecințele ce vor surveni în cazul neonorării obligațiilor sale.

Și-a întemeiat pretențiile în baza dispozițiilor art. 5, 7, 167, 190 CPC, art. 586, 867, 1242 alin. (1) Cod civil.

A solicitat încasarea din contul lui Iurie Burlacu în beneficiul ei a sumei de 7 000 de euro, convertiți în lei moldovenești conform cursului BNM la data executării, a taxei de stat în mărime de 210 de euro și a cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 17 000 de lei.

Prin hotărârea din 3 octombrie 2019 a Judecătoriei Orhei sediul Rezina, a fost admisă acțiunea parțial.

Au fost încasate de la Iurie Burlacu în beneficiul Tatianeii Cupcea suma împrumutului în mărime de 7 000 de euro, echivalentul în lei moldovenești conform cursului BNM la data executării, cheltuielile de judecată cu titlu de taxă de stat în mărime de 4 260 de lei și cheltuielile de asistență juridică în mărime de 7 000 de lei.

În rest, a fost respinsă acțiunea ca neîntemeiată.

Prin decizia din 9 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de Iurie Burlacu, casată integral hotărârea din 3 octombrie 2019 a Judecătoriei Orhei sediul Rezina și pronunțată o nouă hotărâre, prin care acțiunea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

La 7 octombrie 2020, Tatiana Cupcea, reprezentată de avocatul Petru Bălănel a declarat recurs împotriva deciziei din 9 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și emiterea unei noi decizii, prin care să fie menținută hotărârea primei instanțe.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu decizia recurată, considerând-o ilegală, neîntemeiată și pasibilă anulării, fiind emisă cu aplicarea eronată a dreptului material și procedural, precum și fără constatarea și elucidarea circumstanțelor care au stat la baza pricinii și anume prezentarea și admiterea unor probe noi în instanța de apel care nu au fost examinate în fond, normele de drept material și procedural au fost încălcate fiind aplicate eronat, circumstanțele esențiale pentru cauză nefiind elucidate pe deplin.

Instanța de apel, contrar prevederilor art. 372 CPC, la emiterea deciziei recurate a admis la etapa dată de examinare a cauzei probe noi, fără să se asigure de necesitatea administrării acesteia, precum și fără a stabili motivul care l-a împiedicat pe Iurie Burlacu să prezinte în cadrul examinării cauzei în prima instanță.

Totodată, a subliniat că înscrisurile prezentate în instanța de apel de către Iurie Burlacu nu au nicio legătură cu contractul de împrumut al banilor nr. 3572 autentificat de către notarul Nina Țonu.

La judecarea litigiului, instanța de apel urma să examineze și să compare faptele juridice concrete arătate în cererea de chemare în judecată depusă de ea, în raport cu faptele invocate de Iurie Burlacu, prin prisma respectării stricte a normelor prevăzute de Codul de procedură civilă.

La 1 noiembrie 2020, în adresa lui Iurie Burlacu a fost expediată copia cererii de recurs depusă de Tatiana Cupcea, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele

dosarului (f. d. 111), fiind recepționată de către destinatar la 6 noiembrie 2020, ceea ce se atestă prin avizul de recepție anexat la actele cauzei (f. d. 112).

La 2 februarie 2021, Iurie Burlacu a depus referință, prin care a solicitat respingerea cererii de recurs depusă de Tatiana Cupcea, reprezentată de avocatul Petru Bălănel.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că copia deciziei recurate a fost expediată în adresa părților la 27 iulie 2020, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire (f. d. 97), însă careva date care ar confirma recepționarea acestora de către recurentă la materialele dosarului lipsesc.

Astfel, se constată că recurenta s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul împotriva deciziei din 9 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău, în termenul legal.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și menținerea în vigoare a hotărârii primei instanțe din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 432 alin. (2) lit. a) și c) CPC, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată și a interpretat în mod eronat legea.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) CPC, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

După cum rezultă din materialele cauzei, Tatiana Cupcea înaintând acțiunea în judecată împotriva lui Iurie Burlacu, a solicitat încasarea din contul lui Iurie Burlacu în beneficiul ei a sumei de 7 000 de euro, convertiți în lei moldovenești conform cursului BNM la data executării, a taxei de stat în mărime de 210 de euro și a cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 17 000 de lei.

Fiind investită cu judecarea cauzei, prima instanță a admis acțiunea parțial, a încasat de la Iurie Burlacu în beneficiul Tatianeii Cupcea suma împrumutului în mărime de 7 000 de euro, echivalentul în lei moldovenești conform cursului BNM la data executării, cheltuielile de judecată cu titlu de taxă de stat în mărime de 4 260 de lei și cheltuielile de asistență juridică în mărime de 7 000 de lei. În rest, a respins acțiunea ca neîntemeiată.

Judecând apelul declarat de către Iurie Burlacu, instanța de apel a admis apelul, a casat integral hotărârea prime instanțe și a pronunțat o nouă hotărâre, prin care a respins acțiunea ca fiind neîntemeiată.

La adoptarea unei asemenea soluții, instanța de apel a constatat că Tatiana Cupcea nu a transmis de fapt sume de bani nici bunuri apelantului Iurie Burlacu, ceea ce denotă că raportul juridic pretins de către intimată este de o altă natură decât cea invocată, care nu poate fi calificată drept împrumut, precum și faptul că contractul invocat în acest sens este unul ineficient care nu produce efecte juridice.

A mai stabilit instanța de apel că contractul de împrumut încheiat la 1 noiembrie 2018, între Tatiana Cupcea și Iurie Burlacu nu poate fi reținut ca atare, deoarece Tatiana Cupcea nu pretinde recunoașterea valabilității unui contract conform prevederilor art. 700 alin. (1) Cod civil, în vigoare la acel moment.

Instanța de recurs constată, însă, că instanța de apel la adoptarea deciziei a interpretat eronat legea și a dat o apreciere greșită materialului probator anexat la dosar, pe când prima instanță, justificat, pronunțându-se asupra aspectelor importante, având în susținere cadrul legal aplicabil în speță, a ajuns la concluzia temeiniciei cerinței Tatianeii Cupcea împotriva lui Iurie Burlacu cu privire la încasarea împrumutului.

Astfel, după cum se constată la caz, la data de 1 noiembrie 2018, între Tatiana Cupcea și Iurie Burlacu a fost încheiat contractul de împrumut, autentificat de notarul Nina Țonu și înregistrat cu nr. 3572, prin care Iurie Burlacu a împrumutat de la Tatiana Cupcea suma de 8500 de euro, pe care s-a obligat să o restituie până la 15 mai 2019 (f. d. 6).

Totodată, este de menționat că Tatiana Cupcea a invocat în acțiune că la 23 ianuarie 2019, a încasat de la Iurie Burlacu suma de 1500 de euro, în contul datoriei contractului de împrumut întocmit notarial (f. d. 7).

Conform prevederilor art. 867 alin. (1) Cod civil, în vigoare la acel moment, prin contractul de împrumut o parte (împrumutător) se obligă să dea în proprietate celeilalte părți (împrumutatul) bani sau alte bunuri fungibile, iar aceasta se obligă să restituie banii în aceeași sumă sau bunuri de același gen, calitate și cantitate la expirarea termenului pentru care i-au fost date.

Iar potrivit art. 871 alin. (1) Cod civil, în vigoare la acel moment, împrumutatul trebuie să restituie împrumutul în termenul și în modul stabilit în contract.

Raportând la caz aceste prevederi legale în coroborare cu dispozițiile art. 572 alin. (1) și (2) Cod civil, în vigoare la acel moment, care statuează că temeiul executării rezidă în existența unei obligații, iar obligația trebuie executată în modul corespunzător, cu bună-credință, la locul și în momentul stabilit, instanța de recurs relevă că, deși Tatiana Cupcea a expediat în adresa lui Iurie Burlacu notificarea, prin care a ultimul a fost somat despre achitarea datoriei restante în mărime de 7000 de euro, Iurie Burlacu nu și-a onorat obligațiile de restituire a împrumutului restant.

Față de aceste considerente, instanța de recurs constată justetea concluziei primei instanțe cu privire la temeinicia cerinței Tatianeii Cupcea împotriva lui Iurie Burlacu cu privire la încasarea împrumutului, în mărime de 7000 de euro, convertiți în lei moldovenești conform cursului BNM la data executării.

Instanța de recurs consideră ca declarativă și lipsită de suport legal susținerea lui Iurie Burlacu precum că contractul de împrumut din 1 noiembrie 2018, încheiat între Tatiana Cupcea și Iurie Burlacu, poartă un caracter simulat și este lovit de nulitate absolută în temeiul art. 221 Cod civil, în vigoare la acel moment.

Potrivit art. 221 alin. (2) Cod civil, în vigoare la acel moment, actul juridic încheiat cu intenția de a ascunde un alt act juridic (actul juridic simulat) este nul.

Astfel, din conținutul dispoziției menționate rezultă cert că, actul juridic simulat implică existența de fapt a două acte, dintre care unul este aparent și nu este menit să producă niciun efect, iar altul este secret, care diferă de cel aparent privitor la natura, părțile sau conținutul operației juridice.

Drept consecință, în sensul art. 221 Cod civil, este necesar de a fi făcută dovada faptului că actul juridic și anume contractul de împrumut din 1 noiembrie 2018, a fost încheiat cu intenția de a ascunde un alt act juridic, la caz, însă, nefiind stabilite circumstanțe incontestabile și probe pertinente în acest sens.

În aceste împrejurări, instanța de recurs nu poate reține argumentul lui Iurie Burlacu precum că prin încheierea contractului de împrumut din 1 noiembrie 2018 cu Tatiana Cupcea, s-a încercat ascunderea contractului de vânzare-cumpărare nr. 02/18 din 1 noiembrie 2018, încheiat între Valentin Cupcea în calitate de vânzător și SRL „Asgor-Trans” în calitate de cumpărător, prin care Valentin Cupcea s-a obligat să predea cumpărătorului autocarul de marca Wolkswagen LT 46, nr. de înmatriculare XXXXX, iar SRL „Asgor-Trans” să achite plata pentru autocar.

Mai cu seamă că înscrisurile anexate de către Iurie Burlacu în acest sens la cererea de apel și reținute de către instanța de apel în conținutul deciziei contestate, care au fost respinse spre anexare de către prima instanță, nu pot fi luate în considerație la caz, deoarece acestea indică la raporturile dintre Valentin Cupcea și SRL „Asgor-Trans” și nicidecum la raporturile instituite dintre Tatiana Cupcea și Iurie Burlacu.

Drept urmare, având în vedere că Iurie Burlacu nu a prezentat probe pertinente și concludente care ar demonstra caracterul simulat al contractului de împrumut din 1 noiembrie 2018, încheiat între Tatiana Cupcea și Iurie Burlacu, în speță, se adeverește cu certitudine caracterul legal al contractului de împrumut.

La acest capitol, instanța de recurs conchide că instanța de apel într-un mod eronat a reținut că de facto un contract de împrumut între Tatiana Cupcea și Iurie Burlacu nu a avut loc, iar contractul invocat în acest sens este unul inefficient care nu produce efecte juridice.

Or, conform prevederilor art. 666 alin. (1) Cod civil, contractul este acordul de voință realizat între două sau mai multe persoane prin care se stabilesc, se modifică sau se sting raporturi juridice.

Potrivit art. 668 alin. (1) Cod civil, contractul încheiat legal obligă părțile nu numai la ceea ce au stipulat expres, dar și la tot ceea ce rezultă din natura lui în conformitate cu legea, cu uzanțele sau cu principiile echității.

În interpretarea legală a acestor norme, se va reține că contractul încheiat legal dă naștere drepturilor și obligațiilor civile, părțile fiind ținute să execute întocmai prestațiile la care s-au obligat.

Cu referire la prevederile enunțate, instanța de recurs evidențiază că prin contractul de împrumut încheiat la 1 noiembrie 2018, între Tatiana Cupcea și Iurie

Burlacu, autentificat notarial de către notarul Nina Țonu, părțile contractante au stipulat expres la pct. 2 că Iurie Burlacu a împrumutat de la Tatiana Cupcea o sumă de bani în valoare de 8500 de euro, recalculați în lei moldovenești, la data semnării contractului ce constituie suma de 165133 de lei (f. d. 6).

Astfel fiind, având în vedere că Tatiana Cupcea a recunoscut că la 23 ianuarie 2019, a încasat de la Iurie Burlacu suma de 1500 de euro, în contul datoriei contractului de împrumut, reieșind din principiul forței obligatorii a contractului de împrumut din 1 noiembrie 2018, autentificat notarial, care este valabil încheiat și nu este anulat, Iurie Burlacu este ținut să-și execute obligațiile contractuale cu bună-credință și să restituie datoria restantă în sumă de 7000 de euro.

Sub acest aspect, instanța de recurs atestă ca fiind irelevantă și confuză mențiunea instanței de apel precum că contractul de împrumut din 1 noiembrie 2018 nu poate fi reținut ca atare, deoarece Tatiana Cupcea nu pretinde recunoașterea valabilității unui contract conform prevederilor art. 700 alin. (1) Cod civil, în vigoare la acel moment, potrivit cărora pentru valabilitatea unui contract prin care se recunoaște existența unei obligații este necesară o declarație scrisă de recunoaștere.

Or, prin prisma dispozițiilor art. 700 alin. (1) Cod civil, în vigoare la acel moment, valabilitatea unui contract depinde de emiterea unei declarații scrise de recunoaștere a existenței unei obligații, în cazul în care pentru actul juridic, în temeiul căruia a apărut obligația recunoscută, nu a fost respectată condiția de formă de încheiere a acestui act prevăzută de lege.

Pe când, în speță, reieșind din caracterul valabil al contractului de împrumut din 1 noiembrie 2018, încheiat cu respectarea formei scrise între Tatiana Cupcea și Iurie Burlacu, Tatiana Cupcea nu era obligată să prezinte o declarație scrisă de recunoaștere a încheierii contractului de împrumut cu Iurie Burlacu.

Distinct de aceste constatări, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție concluzionează că instanța de apel cu interpretarea și aplicarea eronată a normelor de drept material, a pronunțat în speță o soluție neîntemeiată, prin respingerea cererii de chemare în judecată a Tatianeii Cupcea împotriva lui Iurie Burlacu cu privire la încasarea împrumutului, fapt ce dictează casarea deciziei instanței de apel.

În această ordine de idei, instanța de recurs stabilește corectitudinea concluziei primei instanțe cu privire la încasarea din contul lui Iurie Burlacu în beneficiul Tatianeii Cupcea a sumei împrumutului în mărime de 7 000 de euro, echivalentul în lei moldovenești conform cursului BNM la data executării.

În conformitate cu dispozițiile art. 94 alin. (1) CPC, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pârâtului – proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului.

Iar în conformitate cu dispozițiile art. 96 alin. (1), (1¹) CPC, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile.

Cheltuielile menționate la alin. (1) se compensează părții care a avut câștig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat.

În corespundere cu aceste prevederi legale, instanța de recurs stabilește și dreptul Tatianeii Cupcea la încasarea de la Iurie Burlacu a sumei de 4260 de lei, cu titlu de taxă de stat, achitată la depunerea cererii de chemare în judecată, confirmată prin ordinul de încasare a numerarului nr. NRIO-T100 și a sumei de 7000 de lei, cu titlu de cheltuieli de asistență juridică, acordată de către avocatul Petru Bălănel, confirmată prin bonul de plată seria EP nr. 571967 din 13 mai 2019, ca fiind reală necesară și rezonabilă, cu menținerea hotărârii primei instanțe și în această parte (f. d. 5, 11).

Pentru motivele expuse, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat, care urmează a fi admis cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) CPC, art. 445 alin. (3) Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de Tatiana Cupcea, reprezentată de avocatul Petru Bălănel.

Se casează integral decizia din 9 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău și se menține hotărârea din 3 octombrie 2019 a Judecătoriai Orhei sediul Rezina, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Tatianeii Cupcea, reprezentată de avocatul Petru Bălănel împotriva lui Iurie Burlacu cu privire la încasarea împrumutului și a cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul
Judecătoriai

Svetlana Filincova

Galina Stratulat

Dumitru Mardari

Mariana Pitic

Ala Cobăneanu